

Vergrijzingskramp

Marc De Vos

De vergrijzing plaatst onze democratie voor een fundamentele uitdaging. De vergrijzing is mathematisch zeker. Maar de gevolgen ervan doen zich pas over verschillende decennia voelen. Hoe kan de politiek, waar een week een eeuwigheid is, hiervoor gemobiliseerd worden? België heeft heil gezocht in de “Studiecommissie voor de vergrijzing”. Opgericht in de schoot van de Hoge Raad van Financiën, brengt zij sinds 2002 jaarlijks verslag over de geschatte kostprijs van de vergrijzing tot 2050 en over de budgettaire doelstellingen om pensioenen en gezondheidszorg te handhaven. De techniek van het Zilverfonds moet daarbij dienen om de vastgestelde doelstellingen op lange termijn te vertalen naar begrotingsbeslissingen op korte termijn.

Vandaag moeten we constateren dat deze strategie faalt. Na het IMF en de Nationale Bank, onderstreept nu ook het Planbureau dat de noodzakelijke budgettaire stappen niet worden gezet (De Tijd, 1 maart 2008). We wisten al dat in een recent paars verleden kansen werden gemist om economische groei en dalende rentelasten te vertalen in budgettaire marge. Niettemin kon de politieke preferentie voor uitgaven op korte termijn toen nog virtueel door de beugel omdat de minimumdoelstelling van schuldafbouw gevrijwaard bleef, weze het met de nodige eenmalige kunstgrepen.

Nu is ook dat schaamlapje verdwenen. De begroting van 2007 moest een overschot hebben; het werd een tekort van 0,3 procent. Voor 2008 is een overschot van 0,5 procent van het bbp nodig, of pakweg 1,6 miljard euro. Het wordt hooguit een begroting in evenwicht en dan nog mits een aantal veronderstellingen die voor onze premier voluntaristisch, maar voor de meeste waarnemers onrealistisch zijn. Als het zo doorgaat, is de toekomst ofwel minder pensioen en gezondheidszorg voor de oudere generaties, ofwel meer lasten voor de jongere generaties.

Het Planbureau kleeft er zelfs een cijfer op. Zonder begrotingen met overschot moet de

kostprijs van de vergrijzing een kwart dalen door structurele hervormingen, met name door geleidelijke verhoging van de feitelijke pensioenleeftijd tot 63 jaar. Dit is juiste en klare taal, maar zij wekt ten onrechte de indruk dat de vergrijzing een keuze geeft tussen begrotingsdiscipline en beleidshervorming.

Het is niet of-of, het is en-en. Want de budgettaire doelstellingen van de Hoge Raad van Financiën, die nu roemloos worden gemist, veronderstellen zelf al de nodige structurele hervormingen.

Begrotingsdiscipline en afbouw van de staatsschuld is maar één van de pijlers in het scenario van de Vergrijzingscommissie. De calculus van de Vergrijzingscommissie is namelijk gebaseerd op een rist premissen die stuk voor stuk een kentering vergen in de sociaaleconomische prestatie van ons land. Zo vereist de commissie onder meer een activiteitsgraad van 70%, wat gelijk staat met een creatie van honderdduizenden bijkomende banen in de privésector.

Die banen komen er alleen door een sterkere en arbeidsintensievere groei die heus niet uit de lucht valt, maar integendeel

afhankelijk van een betere competitiviteit en een betere arbeidsmarkt. Daarvoor zijn hervormingen nodig. Hetzelfde geldt voor de veronderstelling van de Vergrijzingscommissie dat het budget van de publieke gezondheidszorg de komende decennia slechts met 3% op jaarbasis boven de inflatie zal toenemen. De afgelopen dertig jaar bedroeg de reële budgetgroei in de gezondheidszorg nagenoeg 5% op jaarbasis. Wie beseft dat de noden in de gezondheidszorg alleen maar toenemen, beseft meteen dat de groeiprognoze van 3% utopisch is zonder een grondige reorganisatie van de gezondheidszorg.

Laat er dus geen twijfel over bestaan: budgettaire discipline en structurele hervormingen zijn geen alternatieven, maar zijn integendeel noodzakelijk cumulatief in het opvangen van de vergrijzing. En dan hebben we het nog niet eens niet gehad over factoren die het Belgische vandaag ontgaat, zoals de impact van blijvende schaarste

op de arbeidsmarkt of de economische kost van minder innovatiepotentieel in een beroepsactieve bevolking die gemiddeld veroudert. De begrotingsfixatie in het Belgische vergrijzingsdebat werkt dus slecht.

“
Budgettaire discipline en structurele hervormingen zijn geen alternatieven, maar zijn integendeel cumulatief noodzakelijk in het opvangen van de vergrijzing.
”

De budgettaire eindtermen worden niet gehaald en de beleidshervormingen worden niet of onvoldoende aangezet. Misschien is het financieren van de vergrijzing wel moeilijker dan het afwentelen ervan. Dat laatste loopt immers vlot: aanvullende pensioenen worden aangemoedigd en het privé-aandeel in de gezondheidszorg stijgt zienderogen. Dit jaar financieren de

gewesten mee de federale begroting voor 2008. Is een trend gezet?

Marc De Vos
Directeur Itinera Instituut

Verschenen als
column in De Tijd
van 5 maart 2008

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'itinera Institute est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur